

Referat fra Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP)

Fysisk møte 25. august 2025 kl 0900-15.00, Kirkens Hus, Oslo.

Til stede: Pål K Balstad, Nora Antonsen, Olav Rune Ertzeid, Robert Mood, Amanda Anvar, Johan Hermstad Reinertsen, Tina R Våje, Tuva Krogh Widskjold, Kåre Eriksen.

Forfall: Elin Finnseth Sæverås, Lovisa Mienna Sjöberg;

Gjester: Nicholas Marsh (PRIO) og Kjetil Fretheim (MF/medlem KVs sentarlkomite)

Fra sekretariatet: Wenche Fladen Nervold og Einar Tjelle (sekretær)

Leder av KISP, Pål Kristian Balstad ledet møte.

KISP 14/25 Innkalling og dagsorden

Vedtak: Innkalling og dagsorden ble godkjent

KISP 15/25 Protokoll fra sist møte i KISP (vedlagt).

Vedtak: Protokoll fra sist møte ble godkjent

KISP 16/25 Krigen og freden (hovedsak)

NB Innledningene (ppt) fra Nic Marsh legges ved referatet og Tuva Krog Widskjold legges ved [her](#).

Nic Marsh la i sin innledning **Some general reflection on recent trends in armed conflicts and where the world seems to be going**, vekt på blant annet entydig økning av krig og konflikt de siste årene, flere land med flere konflikter. Og det er en økt kompleksitet. Blant årsakene finner vi makt-konflikter mellom stormakter, blant annet Kina og Russland som utfordrer den globale rettsorden. Men også generelt mer autokratiske tendenser, sterke menn som backer hverandre, samt islamistiske grupperinger.

Det er samtidig en markant nedgang i FNs/Regionale organisasjoners effektivitet, med for eksempel redusert kapasitet på fredsbevaring, og mindre respekt for folkerett og internasjonal rett. Også respekt for nedrustningsprosesser og avtaler er generelt på retur. Tidligere seiere som Mine Ban Treaty må kjempes for (flere land har trukket seg).

Tuva Krogh Widskjold holdt en respons/innledning **Atomvåpen-trusselen, 80 år etter Hiroshima/Nagasaki**. Hun la blant annet vekt på at flere land nå ønsker seg beskyttelse fra atomvåpen. USA og Russland har ca 5000 hver av de totalt 12000 aktive stridshodene. De resterende 2000 er fordelt mellom Kina, Frankrike, Storbritannia, India, Pakistan, Israel og Nord-Korea. Våpnenes styrke «80 år etter» er dramatiske og konsekvensene ved bruk er i dag enorme. Dette må fram i bevisstheten. Øke normen mot atomvåpen og arbeidet for at også Norge signerer FNs atomvåpenforbud (2017) er viktig. Norge har «observert» men var ikke engang til stede i 2025 under det årlige møte.

Robert Mood holdt en respons /innledning: **Prinsipielt om folkerettens teori - sivile tap og okkupantens ansvar.** Han la blant annet vekt på at «fred er styrke kombinert med sårbarhet/svakhet». Ensidighet øker. Det er en «disconnect» mellom FNs sikkerhetsråd og misjonene/innsatsen i felt. FN trekker seg tilbake fra fredsbevarende operasjoner til mer «observatør-misjoner» Realitetsorientering er viktig. Ikke alltid ender en konflikt opp ved forhandlingsbordet, men ved kapitulasjon. Viktig at Den norske kirke snakker sant også om dualiteten, for eksempel Mandela var også «terrorist».

Viktige virkemidler er ICC (individer) og ICJ (tvister mellom land). Men krigens regler/folkeretten er under forvitring. KI tar bort det menneskelige element, og er i bruk i dag i krig, kan få farlige konsekvenser, særlig om det koples mot små atomvåpen.

Men det går som regel bra! Arbeid for gode verdier og avtaler er viktig.

Noen momenter fra samtalen:

- * Forholdet mellom etikk og fakta er viktig. Koplingen til natur/klima kan godt komme fram i en uttalelse
- * Hvordan reflektere inn sårbarhet som en ressurs?
- * «Min offerrolle tar ikke fra deg din offer-rolle»
- * Å vinne krigen kan fort tape freden og skape tusener av nye terrorister
- * En uttalelse trenger en tydelig stemme om moral og menneskeverd, og det dramatiske humanitære bakteppe ved atomvåpen i bruk eller miner på full fart tilbake.
- * Økumenikk/religionsdialog (også *under cover*) kan ha et potensiale som modererende kraft
- * Grunnleggende etikk og forsvar for folkeretten og atomvåpenforbudet er sentralt.
- * KVs «fredstekster» fra sentralkomiteen i juni har gode elementer som kan sees på for en eventuell uttalelse.

Dokumenter som kan være nyttige å se på (fulgte sakspapirene):

Conflict Trends: A Global Overview, 1946–2024

<https://www.prio.org/publications/14453>

The State of Arms Control: Consequences of the Russian Invasion of Ukraine

<https://www.prio.org/publications/14103>

[Statement on Threats to Peace and People's Security: A Kairos Moment for Just Peace | World Council of Churches](#)

[Statement on Palestine: Statement on Palestine and Israel: A Call to End Apartheid, Occupation, and Impunity in Palestine and Israel | World Council of Churches](#)

Fra LVF: [STATEMENT LWF Council statement on the war against Ukraine.pdf](#)

Atomvåpen , kronikk (Tuva, Einar) [Sammen mot atomvåpen - Den norske kirke](#)

KI og Gaza: [Jeg vil minne om denne saken min fra... - Cecilie Hellestveit | Facebook](#)

Om hva Dnk gjør mer enn klokking for Gaza [Solidaritet i krisetider for Gaza og Palestina - hva gjør vi? - Ressursbanken, Den norske kirke](#)

Vedtak:

1. Viktige momenter fra samtalen tas med til arbeid med en uttalelse (MKR i november), samt en samtale i Mellomkirkelig råd 11.9
2. Robert Mood, Tuva Krog Widskjold, Pål Kristian og sekretær former en skrivegruppe

KISP 17/25 Klima- og naturkrisen – Veien videre

Orientering «Ecumenical Decade for Climate Justice Action» ved sentralkomiteemedlem i KV Kjetil Fretheim.

Lanseringen og vedtaket om et slikt tiår ved KVs sentralkomitemøte i juni viser hvor alvorlig klimautfordringen tas. Kirkenes verdensråd legger vekt på klimatrusselens alvor, rettferdighetsaspektet, behovet for en radikal omvendelse, at våre teologiske ressurser skal tas i bruk, at engasjementet må føre til handling, og at vi skal arbeide med dette sammen. Kirkene skal vise vei i dette arbeidet og alle må bidra inn i dette.

Hva kan være Den norske kirkes viktigste bidrag inn i denne utfordringen? Hvordan kan vi best skape handling i vår kontekst?

Noen momenter fra samtalen:

- Tiåret gir oss et viktig mandat og utfordring for videre engasjement
- Kirken kan ha en profetisk stemme, særlig med et språk om rettferdighet
- Erfaring av dissonans mellom ambisjoner og hva kirken faktisk gjør. Flere av tiltakene i handlingsplanen for Kirkemøtesaken i 2021 er ikke oppnådd. Særlig gjelder det ansvaret vi selv som kirke bør ta mtp utslippskutt
- Omstilling må skje rettferdig. Rike land har et spesielt ansvar, ettersom man både har vært sterke bidragsytere til utslippene og har mest ressurser til å endre seg
- Klimarettferdighet og krig må ses i sammenheng. Krig forverrer klima- og naturkrise, og Norge profiterer på så vel våpeneksport som olje- og gassutvinning.
- Det er mange grunner til å være radikal. Samtidig er det nødvendig med en viss moderasjon om man ønsker å mobilisere bredt
- Den oppvoksende generasjon er viktig. Potensiale i å fokusere på vern av skaperverket på helt praktiske måter i trosopplæringsarbeidet.
- Behov for å arbeide på ulike nivå: utfordre individet, mobilisere lokalsamfunn og menighet, og påvirke nasjonalt og globalt.
- Ønske om en kronikk eller uttalelse etter valget, men før COP. Skogtematikk, med økning i barkebillebestand og trær som dør, kan være et av flere tema

Vedtak:

1. Innspillene bearbeides videre i administrasjonen før behandling Mellomkirkelig råd

2. Det arbeides videre med en appell fra KISP (Tina R Våje) knyttet til «Stå Opp!» aksjonen 30.8
3. Klima- og naturgruppa i KISP arbeider videre med en tekst før COP og i forbindelse med at Parisavtalen er ti år

KISP 18/25 Orienteringssaker

1. 80 år etter Hiroshima og Nagasaki
2. Fra LVF: Noen statements fra LVFs rådsmøte i juni: [Public Statements at 2025 Council | The Lutheran World Federation](#)
3. Flere relevante arrangement knyttet til Arendalsuka
4. *Life and Work* 100 år, Stockholm: [Program Ecumenical Week in Stockholm, 18-24 August - Sveriges kristna råd](#)

KISP 19/25 Neste møte

Vedtak: Neste møte er 10. november 10-12.30 (digitalt)